PHI LAB | de Amsterdamse plusklas

Groep 5-8 • creatief taalspel

Taal | Alliteratiezinnen

Waar gaat het om?

We kiezen samen een letter. Jij maakt een zin met zoveel mogelijk woorden die met die letter beginnen. Bijvoorbeeld met de M:

Mensen mogen mogelijk met meer maten meten wanneer men maten mee laat meten.

Woorden die met dezelfde klank beginnen, heten alliteratie (of stafrijm). Schrijvers, dichters en reclamemakers gebruiken het al heel lang, omdat het lekker klinkt en goed blijft hangen. Je kent het misschien uit uitdrukkingen als "met man en macht" of "kant en klaar".

De uitdaging zit in de combinatie: zoveel mogelijk woorden met dezelfde letter, maar wel een zin die klopt en iets betekent. Een rijtje woorden is nog geen zin. We doen dit met verschillende letters. Met de M of de S gaat het vrij makkelijk.

Zo spelen we

Ronde 1: samen oefenen. We beginnen met een makkelijke letter en maken samen een zin. Hoe lang kunnen we hem maken, en klopt hij nog?

Daarna: punten verdienen. Nu ga je zelf aan de slag, met steeds een nieuwe letter.

Puntentelling

1 punt per woord dat met de gekozen letter begint.
De zin moet kloppen. Klopt de zin niet of betekent hij niets, dan levert hij 0 punten op.
Eigennamen tellen één keer. Anders is "Mo, Mila en Mees" wel erg makkelijk.

Bonuspunten: +3 als álle woorden in je zin met de letter beginnen. +2 voor de langste reeks letterwoorden direct achter elkaar.

Moeilijke letters tellen zwaarder. Je punten worden vermenigvuldigd:
Makkelijk (×1): A, B, D, E, H, K, L, M, O, P, S, T, V
Gemiddeld (×2): F, G, I, J, N, R, W
Moeilijk (×3): C, U, Y, Z, IJ

- **A, D, E, L, O en T** Hier zijn veel woorden voor, en ook kleine hulpwoorden zoals *de, die, dat, een, en, op, ook, of, al, als*. Daarmee maak je makkelijk een kloppende zin: *De dikke dappere draak durft dagelijks door dorpen te dansen.*
- **I** staat bij gemiddeld. Met *ik, in, is* en *iedereen* kom je een eind, maar daarna wordt het lastiger.
- **C** staat bij moeilijk. Er zijn weinig Nederlandse woorden die met een C beginnen, en de meeste zijn leenwoorden, zoals *computer, cactus, cadeau*.

www.phi-lab.nl ©2026 **Je mag dit werkblad vrij gebruiken en kopiëren voor je eigen plusklas of groep. Niet toegestaan: het bestand elders publiceren of aanbieden, verkopen, of aanpassen en onder eigen naam verspreiden. Wil je het delen met een collega? Stuur de link naar phi-lab.nl/lesmateriaal in plaats van het bestand.**

Leerdoelen

Leerdoel	Waarom belangrijk voor jou als plusklasleerling?	Taxonomie van Bloom	Executieve functie
Ik kan een zin maken met zoveel mogelijk woorden die met dezelfde letter beginnen.	Je speelt met taal en ontdekt hoe groot je woordenschat is. Je zoekt naar woorden die je normaal niet snel gebruikt.	Creëren	**Flexibiliteit** (steeds andere woorden en zinsvormen proberen)
Ik kan zorgen dat mijn zin klopt en betekenis heeft.	Veel woorden met dezelfde letter is makkelijk. Een zin die ook nog loopt en iets betekent, is de echte uitdaging. Je let op woordvolgorde en zinsbouw.	Evalueren	**Werkgeheugen** (de letter, de zinsbouw en de betekenis tegelijk in de gaten houden)
Ik kan bij een moeilijke letter blijven zoeken, ook als het niet meteen lukt.	Bij sommige letters gaat het vanzelf, bij andere niet. Juist bij een lastige letter oefen je met doorzetten en creatief zoeken.	Toepassen	**Doorzetten** (blijven proberen tot je doel bereikt is)
Ik kan uitleggen wat alliteratie is en waarom schrijvers het gebruiken.	Als je weet hoe een taaltrucje werkt, herken je het in boeken, gedichten en reclames. En kun je het zelf bewust inzetten.	Begrijpen	**Metacognitie** (nadenken over hoe taal werkt)

Aansluiting bij de kerndoelen Nederlands

Kerndoel 3B, Creatief taal gebruiken: experimenteren met klanken, woorden en zinnen en eigen ideeën en verbeelding onder woorden brengen.
Kerndoel 6A, Vorm en betekenis beschouwen: ontdekken hoe klanken, woordvolgorde en zinsdelen de betekenis van een zin bepalen.
Kerndoel 2A, Luisteren en lezen met begrip: de woordenschat opbouwen en uitbreiden.
Kerndoel 5A, Reflecteren op taalactiviteiten: nadenken over het eigen taalgebruik en dat van anderen.

Voorbeeldzinnen en puntentelling:

Makkelijk: S (×1)
Sommige slimme slakken stelen stiekem sappige sla, smikkelen smakelijk en slapen snel.
11 woorden × 1 = 11, plus 3 bonus = **14 punten**
Gemiddeld: G (×2)
Gekke grijze ganzen gaan gezellig gezamenlijk grazen, giechelen geregeld en gapen geweldig graag.
12 woorden × 2 = 24, plus 3 bonus = **27 punten**
Moeilijk: Z (×3)
Zeven zielige zebra's zwemmen zwijgend zuidwaarts, zoeken zonnige zandstranden, zingen zachtjes.
11 woorden × 3 = 33, plus 3 bonus = **36 punten**
Extra, ook moeilijk: U (×3)
Uitgeruste uilen uit Utrecht uiten uitbundig uitgebreide uitnodigingen.
8 woorden × 3 = 24, plus 3 bonus = **27 punten**

www.phi-lab.nl ©2026 **Je mag dit werkblad vrij gebruiken en kopiëren voor je eigen plusklas of groep. Niet toegestaan: het bestand elders publiceren of aanbieden, verkopen, of aanpassen en onder eigen naam verspreiden. Wil je het delen met een collega? Stuur de link naar phi-lab.nl/lesmateriaal in plaats van het bestand.**

Naam	***Alliteratiezin*** *ronde 1*	***Punten***
M	*Maar Menko – nee, 'meneer Menko' – mijn Mizi moet mokken.*	8
M	*Monsters maken minder mensen dood met minder tanden, maar moeten wel melk meenemen.*	10
T	*Mijn mama moet maar met mij iets moois maken.*	8
A	*Mogelijk mogen mensen mooie machines maken.*	6+3=9
P	*Mama Mieke maakt mooie maartse marktjes met mij.*	8+3=11
V	*Mag meester maïspap maken, maar moet meester maïs meten?*	9+3+2=14
T	*Mmmmmm, moeder maakt macaroni met mayonaise.*	6+3=9
J	*Meer makkelijk matsen met meer mensen, mooie Milou.*	8+3=11
M	*Mila maakt makkelijke, mooie mokken met mij.*	7+3=10
L	*Mijn mama maakt meerdere melige maïskoeken.*	6+3=9
M	*Maia maakt marsepein, maar maakt ook muesli met melk.*	8

Tijdens de eerste ronde hadden sommige kinderen tips om andermans zin langer te maken.

Bij de tweede ronde heb ik iedereen die zei klaar te zijn, individueel uitgenodigd om te kijken of zij hun zin met een of twee woorden langer konden maken.

www.phi-lab.nl ©2026 **Je mag dit werkblad vrij gebruiken en kopiëren voor je eigen plusklas of groep. Niet toegestaan: het bestand elders publiceren of aanbieden, verkopen, of aanpassen en onder eigen naam verspreiden. Wil je het delen met een collega? Stuur de link naar phi-lab.nl/lesmateriaal in plaats van het bestand.**

Naam	***Alliteratiezin** ronde 2*	**Punten**
M	*“Nietes, Noor, ’n nieuwe, nare noedel niest nooit niet.”*	9x2+3=21
M	*Gekke Gerard gokt geen goede gok, gek genoeg Gerber wel tijdens gym.*	10x2=20
T	*Zij zei: “ Zij zit zonder zonnige zonden.”*	7x3+3=24
A	*Zij zei: “ Zorgt zij zeker zonder zorgen?”*	7x3+3=24
P	*Wil Willie Wortel weer wonen waar wij weer willen wonen?*	10x2+3=23
V	*Willem wil wasabi en wil weten wat webben wegen.*	8x2=16
T	*Mag meester Mats maïspap maken, maar moet meester meer maïs meten?*	11x1+3=14
J	*Willem Waterman wil wel meer over water via weetjes op wikikids weten.*	8x2=16
M	*Goede Gerard gaat gekke, gekuste Grietje geen grote, groene, gebraden gekko geven.*	12x2+3+2=29
L	*De zwemmende, zoete zebra’s zoeken naar de zielige, zonnige, zoete zoutwater zeepaardjes. (*zoete in de zin van ‘lief’)*	9x3=27
M	*Walvis Wallis wil weten wat werk was, want was walvis Wallis wel aan het werk?*	11x2=22

Terwijl de eerste keer iedereen natuurlijk al enorm zijn/haar best deed, hebben ze **allemaal** in de tweede ronde hun score weten te verbeteren!

www.phi-lab.nl ©2026 **Je mag dit werkblad vrij gebruiken en kopiëren voor je eigen plusklas of groep. Niet toegestaan: het bestand elders publiceren of aanbieden, verkopen, of aanpassen en onder eigen naam verspreiden. Wil je het delen met een collega? Stuur de link naar phi-lab.nl/lesmateriaal in plaats van het bestand.**